

Uluslararası Üniversite Öğrencilerinin Spora Katılımları ve Sosyalleşme Süreçleri Arasındaki İlişki: Nitel Bir Araştırma

The Relationship Between Sports Participation and Socialisation Processes of International University Students: A Qualitative Research

Rahşan İNAL* Şeymanur KOLBÜKEN**

* Dr. Öğr. Üyesi, rahsan.inal@erzincan.edu.tr, ORCID:0000-0003-4461-0989

**Sosyal Araştırmacı, kolbukenseyma@gmail.com, ORCID: 0009-0002-6523-074X

Öz

Spor, bireylere sağlıklı bir beden ve zihnin yanı sıra sosyalleşme, sosyal- kültürel uyum ve pozitif düşünme gibi olumlu fırsatlar sunan bir alandır. Bu araştırmanın amacı da uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılımları ve sosyalleşme süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın olgusal dayanakları, nitel bir araştırma deseni, yüz yüze görüşme tekniği ile dokuz farklı ülkeden 35 uluslararası öğrencinin katılımıyla elde edilen verilerden oluşmaktadır. Veri analizi için tüm görüşmeler kelimesi kelimesine deşifre edilmiş, kodlama ve kategorilerin oluşmasından sonra iki ana tema belirlenmiştir. Birincisi spora katılım düzeyinde engeller ve olanaklar, ikincisi de bireysel/takım sporlarına katılım ve sosyalleşme. Sporun, takım sporlarının veya spor salonlarına gitmenin, spor tesislerinden ücretsiz yararlanmanın sosyalleşme için bir "alan" yarattığı tespit edilmiştir. Ancak dil yeterliliğinin hem spor alanında kurulan ilişkilerde hem de bu ilişkilerin spor alanı dışında devam ederek sosyalleşme sürecinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Spor "alanı" içinde yeni insanlarla tanışmaların mümkün olduğu ancak "spor alanı" dışında sosyal iletişimin devamlılığı ve güçlendirilmesinin dil yeterliliğiyle mümkün olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spora katılım, sosyalleşme, bireysel/takım sporları, uluslararası üniversite öğrencileri.

Abstract

Sport is a field that offers individuals positive opportunities such as socialisation, social-cultural adaptation and positive thinking as well as a healthy body and mind. The objective of this study is to investigate the relationship between the level of participation in sports by international university students and the processes of socialisation that they engage in. The research was based on a qualitative research design, which provided a factual basis for the study. Data were collected through face-to-face interviews with the participation of 35 international students from nine different countries. The data were analysed using a qualitative approach, with all interviews transcribed verbatim. The transcripts were then coded and categorised, leading to the identification of two main themes. The first theme concerns the barriers and opportunities associated with participation in sports, while the second theme focuses on the relationship between participation in individual and team sports and socialisation. It was found that sports, especially team sports or attending sports halls and free use of sports facilities create a "field" for socialisation. However, it has been revealed that language proficiency is effective both in the relationships established in the field of sport and in the socialisation process by continuing these relationships outside the field of sport. It has been determined that it is possible to meet new people within the "sports field", but the continuity and strengthening of social communication outside the "sports field" is possible with language proficiency.

Key words: Sports participation, socialisation, individual/team sports, international university students.

Giriş

Bu çalışmada Türkiye'ye eğitim amacıyla gelen uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılım düzeyleri ve sosyalleşme süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmektedir. İletişim teknolojilerinin gelişmesi ulaşım ağlarına daha kolay erişilebilir olmasıyla birlikte küresel düzeydeki göçler kapsamında uluslararası öğrenci hareketliliği de artmaktadır. Örneğin 2021 yılında Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü'ne (OECD) üye ülkelerde ortalama olarak öğrencilerin %7'si kendi ülkeleri dışında düzenlenen yükseköğretim düzeyindeki programlara kayıt yaptırmıştır (OECD, 2023). Ağırlıklı olarak yüksek öğrenim ve lisans düzeyinde gerçekleşen uluslararası eğitim göçlerinin öznel öğrenciler, her ne kadar hazırlıklı olsalar da ev sahibi ülkelerde sosyal, kültürel boyutlarda uyum ve sosyalleş(e)meme problemleri ile karşılaşmaktadırlar. Başta ABD ve Birleşik Krallık olmak üzere farklı ülkelere eğitim amacıyla göç eden öğrenciler sosyal izolasyon yaşamakta, anavatanlarına/evlerine özlem duyabilmekte, ikinci (yabancı) bir dili kullanmakta zorlanabilmekte, ikinci dil kullanımının getirdiği güçlüklerle, varılan ülkelerde önyargılar, ayrımcılık ve ekonomik kaygılar gibi sorunlarla da mücadele etmeye çalışmaktadırlar (Brown ve Holloway, 2008; Hyams-Ssekasi, Mushibwe ve Caldwell, 2014).

Türkiye'ye de her yıl artan sayıda farklı ülkelerden üniversite öğrencisi, eğitim amacıyla göç etmektedir (Yılmaz ve Güçlü, 2021; YTB, 2023). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi istatistiklerine göre 2022-23 öğretim yılında Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrenci sayısı erkek 179.578, kadın 121.971 toplam 301.549'dur. Bu sayı Vakıf MYO, Vakıf ve Devlet üniversitelerinin tamamını kapsamaktadır. Farabi, Mevlana ve Erasmus Değişim programları ile gelen öğrenci sayısı ise 6047'dir (Yükseköğretim Kurulu, 2024). Eğitim amaçlı olarak Türkiye'ye göç eden uluslararası üniversite öğrencileri de diğer ülkelerde olduğu gibi sosyal, akademik, kültürel ve ekonomik problemlerden kaynaklı olarak uyum sağlamada güçlük çektiklerini gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Türkiye'deki uluslararası üniversite öğrencileri, yabancı bir dilde eğitim ve yabancı dil yetersizliği temelinde iletişim kurmaya karşı çekingenlik, ayrımcılığa uğradığını düşünme (Altun ve Murat, 2022), barınma, kandırılma ve korkutulma duygusu, tecrübesizlik, resmi prosedürler konusunda bilgi eksikliği, kültürel farklılık, destek eksikliği ve dışlanmışlık (Ehtiyar, Güzel ve Rzazade, 2021), Türk öğrencilerle gerçekleşen iletişim biçimleri, yaşam tarzı farklılıkları, kampüs etkinliklerine ve organizasyonlarına katılım derecesi (Diallo, 2022), varılan ülkedeki öğretme ve öğrenme yöntemlerindeki farklılıklar, yemekler, iletişim ve mevsimsel farklılıklara uyum (İnce ve Koçak, 2018), psikolojik olarak yaşam doyumlarında ve genel sağlık durumları düzeyinde düşüklük (Gökcyer, 2017), eğitim sistemine uyum sağlayamama (Kalaycı ve Göç, 2023) ile dil ve ekonomik yetersizlik temelli sorunlar yaşamaktadırlar (Aydın Kartal, Işık ve Yazıcı, 2018). Farklı akademik ve sosyokültürel ortamla karşılaşmak, adaptasyon problemleriyle de başa çıkılmadığı durumlarda ise sosyal izolasyona, hatta öğrencilerin uyum süreçlerinde yaşadıkları olumsuz deneyimler sebebiyle okul terkini düşünmelerine de neden olabilmektedir (Kısa, Gün, Turabik ve Neyişçi, 2023). Bu önemli sorunlar ve sonuçlar nedeniyle yeni bir ülkede, yeni bir akademik ve sosyal çevreyle karşılaşan uluslararası üniversite öğrencilerinin gittikleri üniversitelerde akademik, sosyal- kültürel çevreye uyum süreçlerini kolaylaştıracak, onların sosyalleşmelerini destekleyecek çözümler üretilmesi önemlidir. Bu açıdan sporun, uluslararası üniversite öğrencilerinin sosyalleşmeleri, onların geldikleri üniversitelere, şehirlere ve sosyal çevreye daha kolay uyum sağlamaları ve olumlu bir akademik deneyim yaşamaları için bir araç olabileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar da sporun bu olumlu niteliklerine vurgu yapmaktadır. Çünkü spor sadece fiziksel aktiviteler ve oyunlardan ibaret değildir. Spor sosyal dünyaların oluşumu için odak noktası olarak hizmet etmektedir. Grup üyeleri sosyal dünyaya uyum sağlamak için, davranışlarını ve zihniyetlerini belirli bir dizi faaliyet etrafında dönecek şekilde ayarlayabilir. İnsanlar sosyalleşme araçları tarafından spor dünyalarında da sosyalleştirilebilmektedir (Delaney ve Madigan, 2015, 113). Farklı ülkelerde ve topluluklarla yapılan araştırmalar çeşitli düzeylerde spora katılım/toplulukla izlemenin sosyalleşme, bütünleşme, sosyal ve kültürel uyum süreçlerinde olumlu katkısı olduğunu göstermektedir. Sporun, spor takım taraftarlarının sosyalleşmelerine (Melnick ve Wann, 2011), göçmen entegrasyonuna (Buser, Zwahlen, Schlesinger ve Nagel, 2022; Makarova ve Herzog, 2014), üniversite öğrencilerinin sosyalleşmeleri ve yeni insanlarla tanışarak arkadaş edinmelerine (Olănescu, 2021; Sahin ve diğerleri, 2022), öğrencilerin kültürel bakım ve çok kültürlü bir çevreye uyum sağlamalarına (Allen, Drane, Byon ve Mohn, 2010) olumlu katkısı bulunmaktadır. Türkçe literatürde de yetişkinler arasında ve üniversitelerde öğrencilerle yürütülmüş, spor ve sosyalleşme ilişkisi bağlamında bazı çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalar olumlu sonuçlara işaret etmektedir (Bayrak ve Yıldırım, 2019; Filiz, 2010; Küçükbaş Duman, 2020; Özdiç, 2005). Dolayısıyla Türkiye'ye eğitim amaçlı göç eden uluslararası üniversite öğrencilerinin de yaşadıkları sorunların çözümünde bir araç olması bakımından spora katılım düzeyleri ile sosyalleşme süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesi dikkate değer bulunmaktadır. Aynı zamanda uygulamaya dönük öneriler sunan bir araştırma konusu olması sebebiyle önem arz etmektedir. Bu kapsamda araştırmanın cevap aradığı sorular şöyledir: Uluslararası üniversite öğrencileri spora katılım sağlıyorlar mı? Öğrencilerin spora katılımlarını kolaylaştıran/zorlaştıran nedenler nelerdir? Spora katılım öğrencilerin sosyalleşme süreçlerini nasıl etkiliyor? Bu çerçevede çalışmamız, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nde (EBYÜ) dokuz farklı ülkeden gelen 35 uluslararası üniversite öğrencisi katılımcıyla yürütülmüş nitel bir araştırmadır.

Makalenin bölüm başlıkları şöyle düzenlenmiştir: Giriş bölümünden sonra üç başlıkta (sosyalleşme, spor ve sosyalleşme, Türkçe literatürde spor ve sosyalleşme) literatür tarama, ardından araştırma yöntemi bölümüne yer verilmiş, daha sonra bulgular ve tartışma, son olarak sonuç ve değerlendirme bölümü gelmektedir.

Literatür Tarama

Uluslararası öğrenci hareketliliği küresel göçlerin bir bileşenidir (Kalaycı ve Göç, 2023). Uluslararası Göç Örgütü (IOM, 2024) göçü "kişilerin normal ikamet yerlerinden, uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yeni bir ikamet yerine gitmeleri" olarak tanımlamaktadır. Uluslararası göç ise "insanların devlet sınırlarını aşması ve ev sahibi devlette asgari bir süre kalmasıyla gerçekleşmektedir"(IOM, 2024). "Uluslararası öğrenci" ya da "yabancı uyruklu öğrenci" ise köken (menş) ülkesi dışında bir

ülkedeki eğitim programına kayıtlı ve bu eğitim programına belirli bir süre yüz yüze devam eden öğrencidir.¹ Dolayısıyla eğitim amaçlı olarak ulus devlet sınırlarını aşan ve başka bir devlette belirli bir süre yaşayacak öğrencilerde geçici olarak göç sürecinin içindedir. Gittikleri üniversitelerde kalışlarıyla ilgili zaman, öğrencilerin öğrenim süresiyle eşitleniyor olsa da hem gündelik hem akademik hayatta geçici olarak “göçmen” statüsünü de deneyimlemektedirler. Uluslararası üniversite öğrencilerinden ev sahibi ülkelerin akademik sürecini ve bu süreçle ilgili resmi/bürokratik işlemleri bilmeleri beklenmektedir. Benzer biçimde ev sahibi ülkedeki toplum, kültür ve ekonomi hakkında bilgi sahibi olmaları gündelik hayatlarını kolaylaştırmaktadır. Uluslararası öğrencilerden beklenen davranışlar “topluluğun/toplumun etkileşimde bulunduğu grubun kültürünü öğrenme” yani sosyalleşme/toplumsallaşma/sosyalizasyon sürecidir.

Sosyalleşme

Başta sosyoloji olmak üzere günümüzde diğer sosyal bilim alanlarının temel araştırma konularından biri sosyalleşmedir. Fichter'e göre (2001,23) sosyalizasyon iki perspektiften tanımlanabilir. Birincisi birey üzerinde eylemde bulunan toplum açısından nesnel olarak sosyalizasyondur. Toplumun kültürünün bir kuşaktan diğerine geçirildiği ve bireyin, örgütlenmiş sosyal yaşamın kabul edilmiş, onaylanmış yollarına uyarlandığı bir süreçtir. Nesnel sosyalizasyonun işlevi belirli bir toplumun sahip olduğu yaşama desenini, değerleri ve hedefleri bireylerin yavaş yavaş benimsemesi için, özellikle de bireylerin toplumda yerine getirmek zorunda oldukları sosyal rolleri öğrenmeleri için, bireylerin gereksindiği hüner ve kuralları geliştirmektir. Diğer perspektif yani öznel olarak sosyalizasyon ise, bireyin çevresindeki kişilere uyarlanması sırasında oluşan öğrenme sürecidir. Kişi içinde yaşadığı toplumun alışkanlıklarını alır. Kişi bir göçmen ise yeni toplumuna sosyolojik anlamda “doğallaştırılır”. Sosyalleşmeyi gelişim kuramları eşliğinde açıklayan Giddens'a göre ise (2006,166) sosyologlar genellikle sosyalleşmenin, bir dizi farklı sosyalleşme aracıyla ve iki geniş aşamada gerçekleştiğinden bahsetmektedirler. Sosyalleşme araçları (ya da ajanları) sosyalleşme süreçlerinin gerçekleştiği gruplar veya sosyal bağlardır. Birincil sosyalleşme bebeklik ve çocukluk döneminde gerçekleşir ve kültürel öğrenmenin en yoğun olduğu dönemdir. Çocukların dili ve daha sonraki öğrenmeler için temel oluşturan temel davranış kalıplarını öğrendikleri zamandır. Aile bu evrede sosyalleşmenin ana aracıdır. İkincil sosyalleşme çocukluğun ilerleyen dönemlerinde ve olgunluk çağında gerçekleşir. Bu evrede diğer sosyalleşme araçları aileden bazı sorumlulukları devralır. Okullar, akran grupları, örgütler, medya ve nihayetinde işyeri bireyler için sosyalleştirici güçler haline gelir. Bu bağlamdaki sosyal etkileşimler, insanların kendi kültürlerinin kalıplarını oluşturan değerleri, normları ve inançları öğrenmelerine yardımcı olur.

Uluslararası üniversite öğrencilerinin ulusötesi alanlarda “yeniden” sosyalleşmelerinin aracı kurumları aileden ziyade okul/üniversite, arkadaş grubu ve medyadır. İşlevselci teorisinin kurucusu T.Parsons'un da (1991/1951, 165) altını çizdiği gibi sosyalleşme yetişkin statüsü elde edilince sona ermez, çocukluktan itibaren rol değişimiyle yenilenir. Yeni bir toplumsal çevrenin/kariyer beklentilerine göre de biçim ve içerik alır. Bauman (2010, 44-45) ise sosyalleşmenin çocukluk deneyimiyle sınırlı olmadığını, sosyologların birincil ve ikincil sosyalleşme ayrımları yerine sosyalleşmeyi bitimsiz bir süreç olarak düşünmeyi önermektedir. Çünkü “her yeni durumda” yeniden sosyalleşiriz. “Daha az çarpıcı biçimlerde olsa da, her birimiz neredeyse her gün ikincil sosyalleşme sorunlarıyla karşılaşırız; en bariz olarak bunu okul değiştirdiğimizde, üniversiteye gittiğimizde ya da üniversiteden ayrıldığımızda, yeni bir işe girdiğimizde, bekarlıktan evliliğe adım attığımızda, kendimize yeni bir ev satın aldığımızda, taşındığımızda, ana baba olduğumuzda, yaşlı bir emekliye dönüştüğümüzde vb. yaşarız.” Grusec ve Hastings'e göre (2007) ise sosyalleşme en geniş anlamıyla bireylerin bir veya daha fazla sosyal grubun üyesi olmalarına “yardımcı olunma” biçimini ifade etmektedir. Yazarlar tanımlamadaki “yardımcı olmak” sözcüğünden yola çıkarak sosyalleşmenin tek yönlü olmadığını, sosyal grubun yeni üyelerinin de sosyalleşme sürecinde aktif olduğunu, sosyal grubun eski üyelerinden kabul ettikleri şeylerde seçici olduklarını vurgulamaktadır. Bu noktada sosyalleşme de tek yönlü değil çift yönlü bir süreçtir ve sosyal grubun yeni üyelerinin de eski üyeleri sosyalleştirebilmeleri söz konusudur. Özetle günümüzde sosyalleşme sadece bir grubun diğerine tabii olarak uyum sağlaması ya da şekillendirilmesi değil, diyalogu, etkileşimi ve her yeni durumda “yeniden öğrenmeyi” içermektedir.

Spor ve Sosyalleşme

Spor sosyolojisi araştırmalarının ilk yıllarından itibaren sosyalleşme; spor aracılığıyla ve spor sosyalleşmesi olarak dikkate alınan araştırma konularından biridir (Greendorfer ve Lewko, 1978; Kenyon ve McPherson, 1974; Yamaguchi,1984).² Bireyin katılım sağladığı sporun kimliğine sahip olma süreci, örneğin bisiklete binmenin öğrenilmesi, deneyimlenmesi, kent mekanlarındaki sürüşlerle bisikletçi kimliklerinin oluşması spor sosyalleşmesi içindeyken (Adam ve Ortar, 2021, xxiv), sosyalleşme, sosyal kültürel çevreye uyum, bütünleşmenin sağlanmasında, “spor aracılığıyla sosyalleşme” söz konusudur. Her ne kadar spor merkezli işlevselci sosyolojik yaklaşımlar elit sporcular için sosyalleşmeyi ele alıyor olsalar da analizleri amatör spora katılım sağlayan bireylere de uyarlanabilir nitelikler taşımaktadır. Spor aracılığıyla sosyalleşme ise, bireyin spor dünyasına girdikten

¹ Resmi Gazete'de yabancı uyruklu öğrenci, “her derece ve daldaki eğitim kurumlarında öğrenim gören veya Türkçe kurslarına katılan T.C. uyruğunda bulunmayan kişi” olarak tanımlanmıştır (T. C. Resmi Gazete, 1985:3). Türkçe literatürde de zaman zaman karşılaştığımız “yabancı uyruklu öğrenci” daha çok vatandaşlık temelinde bir tanımlamadır ancak genel literatürdeki “uluslararası öğrenci” ile aynı anlamda kullanılmaktadır.

² 1970'ler sosyal öğrenme kuramının öne çıktığı yıllardır. Bu yıllardaki araştırmalarda ağırlıklı olarak sosyal rol-sosyal öğrenme modelinin sporda sosyalleşmenin doğasını incelemek için en uygun model olacağı savunulmuştur. Spor içindeki rollerin öğrenilmesi de bu süreçte dahildir. Spor sosyolojisinde işlevselci teori ve spor odaklı bir yaklaşımda; bireylerin sporda kalma kararını etkileyen sosyal süreçler, spor aracılığıyla sosyalleşme; bireyin sosyalleşme araçları tarafından katılımcı, izleyici ya da tüketici olarak spora katılmaya teşvik edildiği süreç ise sporda sosyalleşme olarak açıklanmaktadır (Delaney ve Madigan, 2015).

yani spora katılımından sonra, bu katılımın devam etmesi bireysel yetenekle, aile ve arkadaşların birey üzerindeki etkisiyle, kaynakların devamlılığı ve kişinin spor yaparken başarı ya da olumlu bir deneyim yaşayıp yaşamadığı ile ilişkilidir. Spor aracılığıyla sosyalleşme sürecindeki diğer önemli öge “kardeşlik bağı”dır. “Kardeşlik bağı”, spor katılımcılarının, bir grubun üyesi olarak takım arkadaşlığını, grubun amaçlarına bağlılığı teşvik ettiği ve pekiştirdiği bir süreç olarak aralarında bağ kurma fırsatları sağlar (Delaney ve Madigan, 2015,105-106). Uluslararası öğrencilerde tıpkı diğer yer değiştiren/göç deneyimi yaşayan göçmenler gibi yeni bir kurumsal yapıya ve örgüt iklimine uyum sağlamak durumunda oldukları için, kurumsal yapının sunduğu yeni değerler sistemi, yeni sosyal ve eğitimsel organizasyonlar, davranışlar ve beklentilerle birlikte uyum sorunlarıyla uğraşmak zorundadır (Zhou, 2008). Bu kapsamda spora katılım, uluslararası üniversite öğrencilerinin yeni üniversitelerine, akademik-sosyal-kültürel uyum sağlamalarını kolaylaştırarak sosyalleşmelerine katkı sunabilir mi? Literatürde spora katılım, sosyal-kültürel uyum, bütünleşme ve sosyalleşmeye yönelik çalışmalar soruya bazı farklılıklarla birlikte olumlu cevaplar vermektedir.³ Örneğin Olănescu (2021), Romanya’da üniversitedeki öğrencileriyle yaptığı araştırmasının sonucunda katılımcıların %10’unun arkadaşlarıyla spor yaptığını ve arkadaşlarıyla birlikte spor yapmanın katılımcılar için teşvik edici olduğunu tespit etmiştir. Olănescu’ya göre (2021, 24) spor üniversite öğrencilerinin dersler, seminerler, laboratuvarlar, projeler, sunumlar ve sınavlarla dolu stresli hayatlarından kurtulmalarının bir yolu olmakla birlikte sosyal açıdan da insanları bir araya getiren ve topluluğa aidiyet duygusu oluşturan önemli bir güçtür. Spor yoluyla sosyalleşme, katılım sıklığı ve deneyimlenen şekline bağlı olarak değişmektedir. Melnick ve Wann (2011) ise Avustralya’da 163 üniversite öğrencisi katılımcıyla [101 erkek (%62) ve 62 kadın (%38)] gerçekleştirdikleri araştırmalarında sporla ilgili olumlu geçmişe sahip olan spor taraftarı katılımcıların sosyalleşme sürecini incelediler. İzleyici olarak spor sosyalleşmesinde, erkeklerin spor takım taraftarlığında en etkili sosyalleşme ajanı arkadaşlar, kadınların ise arkadaşlar, ebeveynler ve okul aynı düzeyde sıralanmıştır. Bu bakımdan da “arkadaş” faktörünün uluslararası üniversite öğrencilerinin spora izleyici olarak katılımında da hem “birincil” hem “ikincil” sosyalleşme kapsamında etkili araçlar oldukları açıktır. Çünkü sporda sosyalleşme sadece sporu yapan olarak sosyalleşme değil, izleyici ya da spor tüketicisi olarak sosyalleşmeyi de kapsamaktadır. Allen ve diğerleri (2010) ise Amerika’da dört üniversitede uluslararası öğrencilerle yapılan araştırmalarında katılımcıların, spor aracılığıyla kültürel kimliklerini korumaktan ziyade, çok kültürlü bir çevreye spor yoluyla uyum sağladıklarını göstermektedirler. Chiu, Cho ve Kim (2023), üniversite sporu deneyiminin öğrencilerin hem sosyal uyumunu hem de üniversitede yaşam kalitesini olumlu yönde etkilediğini tespit etmişlerdir.

Türkçe Literatürde Spor ve Sosyalleşme

Türkçe literatürde uluslararası üniversite öğrencilerinin sorunlarıyla ilgili yeterli sayıda araştırma bulunmasına rağmen doğrudan spor ve sosyalleşme başlığında uluslararası üniversite öğrencileriyle yürütülmüş yeterli sayıda ve nitelikli araştırma mevcut değildir. Ancak başta çocuklar olmak üzere diğer yaş gruplarından göçmen/ mültecilerin spor ya da boş zaman etkinlikleri ile entegrasyon, sosyal/kültürel uyum konusunda araştırmalar yapılmıştır. Çalışmamızda sosyalleşme literatürü ağırlıklı olarak sosyolojik boyutlarıyla ve sosyal kültürel uyum bağlamında ele alındığı için bu çalışmalardan da yararlanılmıştır. Literatürde spora katılım ile kadın mültecilerin (Esentaş, vd. bak. 2020), göçmen ve mülteci çocukların (Çankaya ve Tozlu, 2021; Osmanoglu ve Uzun, 2022; Çağış, 2022) sosyal uyum ve bütünleşme sürecine olumlu katkıları olduğu tespit edilmiştir. Doğan ve Tunçkol (2023), Ortadoğu, Afrika ve Arap Yarımadasındaki ülkelerden Bartın Üniversitesi’ne gelen uluslararası üniversite öğrencilerinin sosyokültürel uyumlarını spor bağlamında nicel bir araştırma yürüterek incelemişler ve araştırmaları katılımcıların çoğunluğunun spor geçmişi olmasının (% 76,4) uyum düzeylerinin yüksek çıkmasına sebep olduğunu göstermektedir. Moqaddam (2024), sporun Afgan göçmenler ve yerel halkın etkileşimini, aidiyet duygusu hissetmelerini ve yerel kültürü deneyimlemeleri için gerekli koşulları ve fırsatları sağladığını, aralarındaki sosyal uyumu ve çeşitliliğe saygıyı güçlendirdiğini tespit etmiştir. Özçetin (2013), Bursa’da yükseköğrenim gören, çeşitli üniversite ve bölümlere devam etmekte olan 221 yabancı uyruklu öğrenciyle yapılan araştırmasının sonuçlarından biri de sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımlarına göre sosyal uyumlarında olumlu yönde bir farklılık olmasıdır. Son yıllarda yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sayısındaki artışla, yeterli sayıda olmasa da, spor aracılığıyla entegrasyon projelerinin de yürütüldüğü görülmektedir (İstanbul Medipol Üniversitesi,2024). Genel olarak Türkçe literatürde uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılım düzeyleri ve sosyalleşme ilişkisi temelindeki araştırmaların sınırlılığı aynı zamanda araştırmamızın önemini de göstermektedir.

Araştırma Yöntemi

Bu araştırma, nitel bir araştırma tasarımıyla yürütülmüştür. Çünkü nitel araştırma, dünyayı görünür kılan bir dizi yorumlayıcı, maddi pratikten oluşur. Nitel araştırmacılar da olayları doğal ortamlarında inceler ve olguları da insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından anlamlandırmaya veya yorumlamaya çalışırlar (Denzin ve Lincon, 2017,45). Araştırmanın verileri EBYÜ’de 2022-23 öğretim yılında öğrenim gören uluslararası üniversite öğrencileri ile yapılan yüz yüze görüşmeler ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla elde edilmiştir. Yüz yüze görüşme tekniği, araştırmacıya araştırma konusuyla ilgili “anlama” sağlarken, bulgularda genellemeyi hedeflemez. Amaç görüşme yapılan kişinin sesinden dinlemek, detaylara ulaşabilmektir (Erdoğan ve Uyan Semerci, 2023, 157-172). Zira araştırma konusuna olan ilginin belirginleşmesinde yabancı uyruklu öğrencilerin yerli öğrencilerle daha az iletişim kurduklarının gözlemlenmesi etkili olarak araştırma öznelere olana katılımcıların sesinden detaylara ulaşılma hedeflenmiştir. Araştırmanın yapıldığı 2022-23 öğretim yılında, EBYÜ’de toplam kayıtlı yabancı uyruklu öğrenci sayısı erkek 621, kadın 275 olmak üzere toplam 896’dır. Öğrenim amaçlı olarak üniversiteye gelen tüm

³ Son yıllarda sporun toplumsal işlevlerinin fark edilmesiyle dezavantajlı gruplara yönelik spor sosyal hizmet çalışmalarına da ilgi artmaktadır (Newman ve diğerleri, 2019). Savunmasız gençlerin spor aracılığıyla sosyal kapsayıcılığının artması ve toplumsal bütünleşmeyle ilgili olumlu sonuçlar verdiği uygulama örnekleri de bulunmaktadır (Corvino, D’Angelo ve Gozzoli, 2023).

öğrenciler istatistiklerde yazıldığı ülke isimleriyle şöyledir: Azerbaycan Cumhuriyeti (207), Suriye Arap Cumhuriyeti (204), Somali Federal Cumhuriyeti (145), Irak Cumhuriyeti (62), İran İslam Cumhuriyeti (43), Türkmenistan (41), Afganistan İslam Cumhuriyeti (34) Mısır Arap Cumhuriyeti (22), Kazakistan Cumhuriyeti (27), Filistin (12). Ayrıca Farabi, Mevlana ve Erasmus Değişim programları ile gelen öğrenci sayısı ise 10'dur (Yükseköğretim Kurulu, 2024).

Bu araştırmada görüşme yapılan uluslararası öğrencilerin eğitim amaçlı bir göç deneyimi içinde olmalarından dolayı görüşmelerde bazı hassasiyetler olabileceği akılda tutularak göç araştırmalarındaki duyarlılıklara özen gösterilmiştir (Kümbetoğlu, 2012). Örneğin katılımcılar Türkçe dil yeterliliği sınavını başarıyla tamamlamış olabilirler ancak gündelik pratikte kendilerini iyi ifade edemeyebilirler ve bu araştırmanın ertelenmesi ile sonuçlanma riski bulunmaktaydı. Bu konuda başlangıçta saha araştırmacısının da "Türkçe iletişim problemi olabilir mi?" kaygısı gündeme gelmiştir, ancak yapılan üç pilot görüşmeden sonra iletişimin sağlanabileceği ve araştırmanın yapılabileceği düşünülmüştür. Bu noktada saha araştırmacısının da aynı zamanda üniversite öğrencisi konumu, araştırmacı-katılımcı mesafesinin azalmasına neden olarak katılımcılar için olumlu bir iletişim süreci yaratmıştır. Görüşme yapılan çoğu katılımcı diğer arkadaşlarının da araştırmaya katılımını sağlamış, böylece kartopu örnekleme tekniğiyle katılımcı grubuna ulaşılmıştır. Ancak bazı katılımcıların Türkiye'ye geldikleri ilk süreçte dışlanmaya maruz kalmaları da bir Türk öğrenci olan araştırmacıya karşı ön yargılı yaklaşımlarına neden olmuştur. Ancak aynı katılımcılarla görüşmenin ilk dakikalarında olumsuz ön yargılar kaldırılmış ve bu katılımcılar şikayetçi oldukları dışlanma problemleri hakkında da araştırmacıyı bilgilendirmişlerdir. Bu noktada da araştırmacı ve katılımcıların yaş farklarının fazla olmaması, iki tarafında öğrenci olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmacının cinsiyetinin araştırma seyrini etkilediğine bir gözlem söz konusu olmamıştır. Katılımcıların çoğu kendilerini Türkçe ifade edebilirken arada sırada Türkçe kelimeleri hatırlamakta ve kendilerini ifade etmekte zorlanınca, saha araştırmacısı katılımcıların kendilerini rahat ifade etmelerine destek olmuştur. Ancak genel olarak derinlemesine cevaplar alınamamış, dil yeterliliği olmayan bazı katılımcıların sorulara açık ve uzun cevaplar vermek yerine kısa cevaplar vermesi de araştırmanın sınırlılığı olmuştur. Bu konudaki araştırmanın bir diğer sınırlılığı araştırma bütçesi olmadığı için tercüman desteği alınamamasıdır.

Araştırma için EBYÜ, Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu'na araştırma onayı için başvurulmuş ve etik kurul onayı alınmıştır.⁴ Üç pilot görüşmenin ardından sorularda bir problem olmadığı anlaşılmış ve araştırma başlatılmıştır. Görüşmeler öncesinde katılımcılara "Aydınlatılmış onam formu" nda da yer alan araştırma içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Tüm katılımcılar ve araştırmacılar tarafından onam formu imzalandıktan sonra görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların tamamı ses kayıt cihazı ile kayıt alınması için onay vermiştir. Dokuz farklı ülkeden 35 katılımcıyla, 15-30 dakika süren yüz yüze görüşmeler üniversite yerleşkesi içerisinde bulunan sosyal tesisler ve dersliklerde gerçekleştirilmiştir. Saha araştırmasına hazırlık ve verilerin toplanması altı hafta sürmüştür. Bütün katılımcıların en az yarım dönemini üniversite geçirmiş olmasının sağlanması amacıyla görüşmeler Güz Dönemi sonunda yapılmıştır.

Araştırmanın veri analizindeki aşamalar şöyledir: Yüz yüze görüşmeler kelimesi kelimesine word (27.830 sözcük) dosyasına aktarıldı. Makaleye bire bir aktarılan görüşmelerde, katılımcı ifadelerinin daha anlaşılır olması için düzenleme yapılarak, boşluklar üç nokta ile belirtilmiştir, parantez içlerine bazı açıklamalarla birlikte bazı kelimelere de anlamlı olması için çekim ekleri eklenmiştir. Tüm katılımcılar (K) harfi ile belirtilmiştir. Kodlamalar ve kategorilerin ardından geniş kapsamlı iki tema tespit edilmiştir. Birincisi "Spora katılım düzeyi engeller ve olanaklar. İkincisi "Bireysel/takım sporlarına katılım ve sosyalleşme".

Bulgular ve Tartışma

Araştırmaya katılımcısı öğrencilerin tamamı sınav sonucu yerleştirilmek suretiyle EBYÜ'de kayıtlı uluslararası statüde olan öğrencilerdir. Katılımcılardan altı kişi birinci sınıfa, altı kişi üçüncü sınıfa ve yirmi üç kişi de ikinci sınıfa devam etmektedir. Dolayısıyla Türkçe dil yeterliliği sınavına girmişler ve en az bir yıldır Türkiye'de bulunan öğrencilerden oluşmaktadır. 13 kadın ve 22 erkek katılımcının yaş ortalaması 21'dir. Katılımcı nitelikleri tablosunda da görülebileceği gibi genel olarak kadın katılımcıların fitness, voleybol ve zumba, erkek katılımcıların ise futbol, spor salonunda vücut geliştirme ve boks gibi spor branşlarıyla ilgilenmektedirler. Özellikle Azerbaycan'dan gelen erkek katılımcılar ülkelerinde uzun süre boks sporu ilgilenmişlerdir. 8 katılımcının ailesinde spor yapan bulunmamaktayken, 27 katılımcının ailesinde en az bir kişi spor yapmaktadır. Aile üyelerinin spora katılımlarının, spor sosyalleşmesine katkı sunarak olumlu etkilediği bilinmektedir (Kenyon ve McPherson, 1974). Dolayısıyla katılımcı grubunun çoğunluğunun spor katılımcısı olduğu görülmektedir.

⁴ EBYÜ Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu'nun 22 Aralık 2022 tarihli, 12/21 numaralı kararı.

Tablo: Katılımcı Nitelikleri

K	Cinsiyet	Köken Ülke	Yaş	Okuduğu Bölüm	İlgilendiği Spor Branşı
K1	Erkek	Irak	20	Bilgisayar Mühendisliği	Futbol
K2	Erkek	Irak	20	Havacılık Yönetimi	Masa tenisi/futbol
K3	Erkek	Mısır	21	Makine Mühendisliği	Voleybol
K4	Kadın	Somali	22	Hosteslik	Koşu
K5	Kadın	Somali	21	Havacılık Yönetimi	Jimnastik
K6	Erkek	Azerbaycan	18	Bilgisayar Mühendisliği	Vücut geliştirme/futbol
K7	Erkek	Mısır	25	Bilgisayar Mühendisliği	-
K8	Erkek	Suriye	18	Bilgisayar Mühendisliği	Futbol/ Vücut geliştirme
K9	Erkek	Suriye	21	Bilgisayar Mühendisliği	Vücut geliştirme
K10	Kadın	Suriye	19	Eczacılık	-
K11	Erkek	Azerbaycan	19	Bilgisayar Mühendisliği	Vücut geliştirme
K12	Kadın	Somali	19	Finans ve Bankacılık	-
K13	Erkek	Suriye	23	İnşaat Mühendisliği	Futbol/Voleybol
K14	Kadın	Somali	22	Finans ve Bankacılık	Vücut geliştirme
K15	Erkek	Somali	22	İktisat	Futbol
K16	Erkek	Somali	20	Havacılık Yönetimi	Vücut geliştirme / Futbol
K17	Erkek	Somali	21	Havacılık Yönetimi	Futbol
K18	Erkek	Ürdün	19	Havacılık Yönetimi	Futbol
K19	Kadın	Suriye	21	Muhasebe	Zumba
K20	Kadın	Suriye	22	Lojistik Yönetimi	-
K21	Kadın	Irak	21	Hemşirelik	-
K22	Kadın	Irak	20	Hemşirelik	Voleybol
K23	Kadın	Somali	22	Hemşirelik	Fitness/Zumba/Futbol
K24	Erkek	Suriye	20	Sağlık Yönetimi	Vücut geliştirme
K25	Kadın	Suriye	19	Hemşirelik	Zumba
K26	Erkek	Suriye	21	Bilgisayar Mühendisliği	Masa tenisi/Futbol
K27	Erkek	Azerbaycan	20	Bilgisayar Mühendisliği	Vücut geliştirme
K28	Erkek	Mısır	20	Kimya	Futbol
K29	Erkek	Azerbaycan	20	Sağlık Yönetimi	Futbol/King Boks
K30	Kadın	Gine Bissau	24	Sivil Havacılık	Boks
K31	Erkek	Suudi Arabistan	21	Tıp	Futbol
K32	Kadın	Kazakistan	20	Sağlık Yönetimi	-
K33	Erkek	Suriye	23	Bilgisayar Mühendisliği	Futbol/Masa Tenisi/ Vücut geliştirme /Voleybol
K34	Erkek	Suriye	21	İnşaat Mühendisliği	Futbol
K35	Erkek	Suriye	24	Bilgisayar Mühendisliği	Futbol

Tema 1: Spora Katılım Düzeyi: Bariyerler ve Olanaklar

Bu tema kapsamındaki sorularla, öğrencilerin spora katılımlarının önündeki bariyerler ve olanakların tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bazı katılımcıların amatör düzeyde, bireysel ya da takım sporlarındaki spor geçmişleri bulunmaktadır ve birden fazla spor branşında olmak üzere 29 katılımcı spora devam etmektedir. Sadece üniversite tesislerinde değil, Erzincan şehir merkezindeki özel spor salonlarında da spor yapan öğrenciler bulunmaktadır. Öğrencilerin spora katılım düzeylerinin yüksekliği literatürle uygunluk göstermektedir. Toker, Çankaya ve Doğan da (2003), araştırmalarında Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile Yunanistan ve Bulgaristan'dan gelen Türk kökenli öğrenciler içinde boş zaman etkinliklerini spor yaparak değerlendiren öğrencilerin oranını %31.2 olarak tespit etmiştir. Kadın katılımcıların spor branşı tercihlerinde fitness, jimnastik, yürüyüş, zumba, erkek katılımcılarda futbol, masa tenisi, voleybol branşları öne çıkmıştır. Spor branşı tercihlerinin ise katılımcı sayısı ile orantılı olarak çeşitlilik göstermediği düşünülmektedir. Örneğin Allen ve diğerleri (2020), her ne kadar eğilimlerin dikkatle incelenmesi gerektiğini not düşmüş olsalar da, yaptıkları araştırmada Latin Amerika, Avrupa ve Afrika ülkelerinden gelen uluslararası öğrencilerin futbola diğer sporlardan daha fazla katıldıklarını, Asya ülkelerinden gelen uluslararası öğrencilerin ise en çok badminton, Güney Asyalıların en çok kriket sporuna katıldığını, Birleşik Krallık, Kanada ve Avustralya'dan gelen uluslararası öğrencilerin ise koşu, atletizm, basketbol, beyzbol/softbol ve golfa katıldığını, Orta Doğu ülkelerinden gelen öğrencilerin ise yüzme, tenis ve futbola daha fazla ilgi gösterdiklerini tespit etmişlerdir. Moqaddam (2024) ise yabancı uyruklu öğrencilerinin üniversite ya da kaldığı yerlerdeki sportif faaliyetlere katılanların oranını %34.8, katılmayanların oranını %24 ve ara sıra katılanların oranını ise %40.3 olarak saptamıştır. Araştırmamızdaki katılımcıların çoğunun spor geçmişinin olması üniversiteye gelince de devam etme isteğine sebep olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu genel literatürle uyumludur. Griffiths, Moore ve Brunton (2020) tarafından Birleşik Krallık'ta üniversite öğrencileriyle yaptıkları araştırmalarında sosyo ekonomik düzeyleri

farklı olsa da bireylerin üniversite öncesinde spor ve fiziksel aktiviteye katılıp katılmamalarını üniversitede spora devam etmeleri bakımından etkili bulmuşlardır. Ayrıca EBYÜ’de bir stadyum dahil olmak üzere rekreasyon alanları mevcuttur. Bazı Avrupa üniversitelerinde olduğu gibi bu rekreasyon alanları ücretli değildir (Allen ve diğerleri, 2010). Öğrenciler için EBYÜ’de spor tesislerinin ücretsiz kullanıma sunulması başlı başına spora katılımı teşvik edici bir olasılık olarak düşünülmektedir.

Uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılımlarındaki bariyerlerden biri Türkçe dil becerilerindeki yetersizlik olarak edilmiştir. Kurumsal/resmi işleyişin, örneğin spor salonu kullanımındaki prosedürlerin bilgisine sahip ol(a)mamaları da yabancı dil becerilerindeki yetersizliğin yarattığı engelin devamı olarak ortaya çıkmıştır. Yapılan diğer araştırmalarda da yeterli dil becerisine sahip olmayan öğrencilerin çeşitli sorunlar yaşadıklarını ancak Türkçe bilen ve ailesiyle yaşayan öğrencilerin sosyal kültürel uyum düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir (Akkaya Yaralı, Çilingir Azimli ve Levent Tuğ, 2018; Aydın Kartal ve diğerleri, 2018). Bu kapsamda kış sporlarını izlemeyi seven, bireysel olarak koşu sporu yapan bir kadın katılımcımız (K4) ülkesinde haftada üç gün yüzme sporuyla ilgilenirken Erzincan’da yüzme sporunu yapamadığını, üniversite spor tesislerini ise “spor arkadaşı bulamadığı için” kullan(a)madığını belirtmiştir. EBYÜ’de yerleşke içinde bir yüzme havuzu bulunmamaktadır. Ancak Erzincan’da Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü tarafından işletilen bir Olimpik Yüzme Havuzu mevcuttur (EGSB, 2024). Katılımcımız da Erzincan’da olimpik ölçülerde bir yüzme havuzu bulunduğunu duymuştur. Ama yeterli düzeyde Türkçe dil becerisine sahip olmadığı için tesisleri nasıl kullanacağına dair doğru bilgi sahibi olamamıştır:

Çünkü sınıf arkadaşlarım falan (*üniversite spor tesislerine*) gitmiyorlar bende bilmiyorum gitmedim. Spor arkadaşı bulmadığım için hiç gitmedim... Evet istedim ama utandım, gitmedim. Benim dilim çok (*yeterli değil*) ... Yurtta ... duydum havuz yüzme falan vardır. Sormadım. Sormak çok istedim...” (K4)

“Spor arkadaşı bulamamak” spora katılımı ve spor sosyalleşmesinde önemlidir. Moqaddam (2024), çoğunluğu 18-30 yaş arası ve öğrencilerden oluşan Türkiye’deki Afgan göçmenlerin spor katılımıyla ilgili araştırmasında, spor öncesi yakın arkadaşlık ilişkisi içerisindeki yabancı uyruklu öğrencilerin, arkadaşı olmayanlara göre sosyal-kültürel ve sportif etkinliklere yeterli düzeyde katıldıkları ve sosyal uyumlarının da yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Spora katılımı sosyalleşme için sosyalleşme aracı olan “akranlar/arkadaşlar”ın olumlu etkisi açıkça görülmektedir. Dört yıldır boks sporuyla ilgilenen bir erkek katılımcımız da (K27) spora katılımını kolaylaştıran bir neden olarak arkadaş çevresini işaret etmektedir:

...Arkadaşlarım sayesinde başladım onlar beni teşvik ettiler. Böyle güzel şeyler var gel bizimle bir kere, gittim çok hoşuma gitti. Sonra devamlı olarak gitmeye başladım. Bir süre sonra, üniversite sınavına hazırlanırken bıraktım, ara verdim. Daha sonra (*boks sporuna*) yeniden başladım (K27).

Spor tesislerini kullanım prosedürlerini, dil yetersizliğiyle de bağlantılı olarak bil(e)meyen bir katılımcımız Erzincan’a gelmeden önce basketbol, zumba ve yoga sporları yapmış ancak artık spor yapmayı bıraktığını belirterek, görüşme sırasında da saha araştırmacısından spor tesislerinin kullanımı hakkında bilgi vermesini istemiştir:

Arkadaşım ile konuştum, üniversitede spor salonu var dedi. Ücretsiz dedi. Ben çok şaşırıp, çünkü (*daha*) önce ben hiç duymadım, sadece arkadaşım bana söyledikten sonra öğrendim. Bende ... oraya gitmek istedim, sordum ne var orda, ne (hangi sporu) yapabilirim. Biz beraber gittik (...) (*Görevli*) başvuru, randevu lazım dedi (...) Kimliğim yok, daha hazır değil ama bir iki günde hazır olacak... Obes portal var ya ordan... Bende sandım o zaman ben (*spor salonuna*) gelemeceğim- gidemeyeceğim, izin vermeyecekler sandım ve bıraktım (K32).

Şehirdeki yüzme havuzundan haberdar olan bir başka katılımcı da “Var ama bilmiyorum yani gitmedim hiç... Pahalı diye biliyorum... Bir de yerini bilmiyorum yani uzak yani bizden (K22)” diyerek kullanamama nedenini açıkladı. Yeterli düzeyde Türkçe bilen bir katılımcı ise üniversite web sayfasından spor tesisleri kullanım koşullarını inceleyerek turnuvalar döneminde spor tesislerine gitmiştir:

Geçen sene gittim. Şey vardı fakülte takım(ı) (*bahar döneminde turnuvada fakültelerde kurulan takımlardan söz ediyor*) yapıyorlardı. Ben onlara (*katıldım*) yani. Birkaç (*voleybol*) maç(ı) oynadım. Takımlar arası (*voleybol*) maçlar(ı)na katıldım (K3).

Bu noktada uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılımlarındaki diğer bir olanak alanı üniversite tarafından gerçekleştirilen çeşitli etkinliklerin düzenlenmesinin olumlu bir katkısı olacağı düşünülmektedir.

Spora katılımın önünde görülen bir diğer bariyer öğrencilerin, akademik başarılarını arttırmak için spora ara verdiklerini belirtmiş olmalarıdır. Literatürde de benzer bir sonuç görülmektedir. Birleşik Krallık’taki üniversite öğrencilerinin de spora ve fiziksel aktiviteye katılımını engelleyen temel engeller arasında ortak olan akademik hayatın belirli taahhütleri nedeniyle zaman, maliyet ve güven eksikliği ile bazı üniversiteye özgü faktörlerin yer aldığı tespit edilmiştir (Griffiths ve diğerleri, 2020).

Genel olarak spora katılım sağlayamayan uluslararası üniversite öğrencilerinin gerekçeleri, yeterli düzeyde Türkçe bilmemenin getirdiği çekingenlik ve dil bariyeriyle ilişkili olarak tesisleri kullanım prosedürüne hakim olamamak olarak ortaya çıkmıştır.

Tema 2: Bireysel/Takım Sporlarına Katılım ve Sosyalleşme

Bu tema kapsamındaki sorularla, spora katılımın öğrencilerin yeni arkadaşlıklar kurmalarına neden olup olmadığı, kurulan arkadaşlıkların devamlılığı ile sporun sosyalleşmelerine ve dolayısıyla sosyal kültürel uyum süreçlerine etkisinin anlaşılması

hedeflenmektedir. Öğrencilerin yaklaşık %80'i spor ortamında yeni arkadaşlıklar kurduğunu ve sosyal bir çevre edindiklerini belirtmiş olmalarına rağmen düğüm noktası yine dil becerileri olmuştur (K27). Örneğin, bir katılımcı aynı dili konuştuğu köken ülkesinde spora katılımla sosyalleştiğini düşündüğünü ancak EBYÜ'de bu olanağı bulamadığını belirtirken (K11), üniversite spor tesislerini düzenli kullanarak haftada 4-5 defa spor yapan bir katılımcı (K23) dili yeterince bilmemekle ilgili yaşadığı problemlere vurgu yapmıştır:

(Spora katılımlarınızı sizi sosyalleştirdiğini düşünüyor musunuz?) Düşünüyorum ama biraz Türkiye'de zor oluyor yani çünkü Türkçem o kadar iyi değil, bir de ben utanıyorum yani ama bir arkadaşla tanıştım spor salonunda, çok iyi bir arkadaş, yani çok iyiyiz şimdi (...) Ben genelde çok konuşan biriyim yani böyle sohbet etmek çok severim ama biraz *(Türkçe konuşmaktan)* utanıyorum yani dilden *(dil yetersizliğinden)* dolayı (K23).

Köken ülkesinde yüzme ve voleybol sporu yapan, Türkçe yeterliliği olan bir diğer katılımcı zaman sınırlılığı nedeniyle bu sporları bıraktığını aktarmıştır. Ancak üniversitede organize edilen voleybol maçlarına katıldığını ve bu katılım aracılığıyla edindiği yeni arkadaşlıkların devamlılığını vurgulamıştır:

Okulda voleybol maçları yapıyoruz... Evet yani boş zamanımız olduğunda gruplara falan yazılıyoruz, kim oynamak istiyorsa geliyor yani... Tanışıyoruz... Yani normalde hani dediğim gibi, en çok okulda voleybol oynuyoruz, daha büyük sınıflarla oynuyoruz normalde onlarla tanıştığımız için... Bazen ödevlerde falan sıkıntı çekiyoruz, onlara soruyoruz falan öyle *(voleybol/spor sosyalleşmeyi)* olumlu etkiliyor (K22).

Bir katılımcımız (K10) sporun sosyal bir ortam yarattığını, spor yaptığı mekanlarda daha çok arkadaş edinebildiğini belirtirken, spora çeşitli düzeylerde, farklı branşlarda katılan ve üniversite spor tesislerini kullanan öğrencilerin ortak tespiti yerli öğrencilerle tanışma, yakınlaşma ve yeni bir sosyal çevre edinebilme olarak belirtilmiştir:

Evet evet. Mesela burada spora gittiğimde baya arkadaşla samimi olduk, konuşuyoruz. Şu anda bile konuşuyoruz. Çok *(konuda)* bana yardımcı oldular... Futbol oynarken aynen tanışıyoruz mesela... Irak, Afgan, Suriyeli sonra Rus... Türklerle de baya zaten tanıştık. Farklı ülkelerden de baya kişiyle tanıştık yani (K6).

Zaten benim en fazla arkadaşlarım fitness arkadaşlarım... Şimdi mesela ben iki yıldan beri spor yapıyorum ya, onlar mesela, yeni gelenler bilmediği hareketleri filan benim mesela vücudumu gördüğü zaman bana, 'bu hareket nasıl yapılır?' diye 'Sen ne zamandan beri spor yapıyorsun?' filan böyle biz muhabbet oluyor, başlıyor (K24).

Benim çokook mesela şimdi benim arkadaşlarım var Afganlı arkadaşlar, İranlı var, Azerbaycanlılar var ya da Afrika ülkeleri var. *(Spor aracılığıyla)* Türklerle tanıştım ama Türkiye zaten. En çok onlarla *(Türklerle)* zaten oynuyoruz (K17).

Katılımcımızın aktardıkları Delaney ve Madigan (2015,105-106) tarafından da yorumlandığı biçimiyle spor aracılığıyla sosyalleşmenin önemli bir parçası olan futbol oynamaya başlaması ve beraberinde ev sahibi ülkedeki arkadaşlarının da olumlu etkisinde bir spor katılımcısı ve aynı zamanda grubun bir üyesi olarak takım arkadaşlığının sağlanmasıdır. Joncheray, Level ve Richard'a göre (2016) sporun kendi alanında da bir sosyalleşme söz konusudur ki; spor aktivitesinin, tüm üyeler için ortak olan düşünme, yapma, konuşma vb. biçimlerini özümsemesine ve bunların bütünleşmesini sağlamasına olanak tanıyan sürecin bir ifadesidir. Bayrak ve Yildirim'da (2019) araştırmalarındaki bulgulara göre dili kullanma anlamında çekingen davranmayarak spora katılımı olan öğrenciler sosyalleşme ve uyum konusunda daha olumlu performans göstermişlerdir. Genel olarak literatürde spor, sosyalleşme ve sosyal kültürel uyum odaklı tüm araştırmaların ortak noktası da aralarındaki ilişkinin pozitif olduğunu göstererek tüm katılımcılarımız da doğrulanmaktadır (Çankaya ve Tozlu, 2021; Çağış, 2022; Doğan ve Tunçkol, 2023; Esentaş, vd. 2020; Moqaddam, 2024; Osmanoglu ve Uzun, 2022; Özçetin, 2013). Diğer taraftan katılımcımızın (K15) aktardıkları da spor sosyalleşmesinin birlikte maç izlemeyi de kapsadığını göstermektedir (Allen ve diğerleri, 2010; Melnick ve Wann, 2011)

Yani ...spor yapıyoruz, yeni arkadaşlarım var Türk. Türkiye'de onlar-biz beraber maç oynuyoruz, Erzincan'da şu an her hafta sonu. Eğer boş yer varsa, boş günlerde. Bizim üniversite bir stadyum var bazen orada oynuyoruz, bazen çarşıda oynuyoruz. Yani arkadaşlarla tanışıyorum bu yüzden. Bazen yurttan tanıştığım bazen spora tanıştığım arkadaşlarım var. Bazen de bizim yurttan aşağıda bir televizyon var, orada beraber maçlar da izliyoruz (K15).

Az sayıda katılımcı ise takım sporlarına zaten kendi arkadaş çevresiyle katıldıklarını dolayısıyla yeni arkadaşlar edinmediklerini ancak karşı takımla tanışabildiklerini belirttiler (K2, K35). Bu noktada yine "sosyalleşme aracı" olarak spor arkadaşları görülmektedir. "Bire bir" yapılan sporlarda da sosyalleşme söz konusu olmadığı belirtilmiştir (K28). Ayrıca spora katılımda homojenliğin sosyalleşme ve bütünleşme olanağı yaratmaması da dikkat değer bir bulgu olarak düşünülmektedir. Örneğin Suriye kökenli bir öğrenci Hatay'da futbol takımında iki yıl oynadığını belirtirken Türklerle kaynaşmadığını çünkü zaten takımın hep Suriye kökenlilerden oluştuğunu belirtmiştir (K34).

Dil yeterliliğiyle bağlantılı olarak bazen de spor salonlarında yapılan bireysel sporlarda iletişim kurmaya ve sosyalleşme elverişli olabilmektedir (K24). Ancak bazı ön olumsuz deneyimler katılımcıların diğer insanlarla aralarına bilinçli bir "mesafe" koyarak sosyalleşmeme "tercihleri" ile de sonuçlanabilmektedir. Bu konuda Türkiye'de spor ve fiziksel aktiviteler gibi boş zaman etkinliklerinden, sosyalleşme çevresinden dışlandıklarını, ten renklerinden dolayı küçümseyici söylemlere maruz kaldıklarını

dile getiren katılımcımız bilinçli olarak sosyalleş(e)mediğini aktarmıştır. Her ne kadar bu deneyim kampüs içinde ve Erzincan’da yaşanmamış olsa da ön olumsuz deneyimin sosyalleşmeme tercihin bir nedeni olması bakımından dikkat değer bulunmuştur:

Aynen soru sormak çok kötü bir şey değil... İnsanlar senden ... ülken hakkında bir şey öğrensin... Ama bazı soruları çok kötü... Mesela ... Bir insan sana bakıyor, merhaba falan demeden önce diyecek ki “Nerelisin?” Deyeceğim “Somali”... Eee (*Karşısındaki kişinin Somali’yi bilmemesini kastediyor*)... Sonra Afrika diyorum yani bazıları Somali’yi bilmediği için... “Afrika? Afrika bir ülke mi?” diye soranlar var. Ondan dolayı sormuyorum bir kere “Afrika su var mı? Hayır, su yok!” diyorum böyle yani (*Gülümsüyor*) O kadar soruları sevmediğim için ondan dolayı. (*Ülkeneye karşı böyle ifadeleri duyunca sizde konuşmak istemiyorsunuz?*) Aynen bir kere coğrafya eğitimleri olmadığı için... Bir kere düşünüyorum yani “Afrika bir ülke mi?” diyenler “Su var mı?” ...o sorular sorulmaz, bir de soruyorlar... Ondan dolayı bazı ilk yıllardan cevap veriyordum ama sonra vermiyorum, bakıyorum, geçiyorum yani (K12).

Literatürde sosyalleşme çift iki yönlü ve yaşam boyu devam eden bir süreç olarak aynı zamanda insanların, içinde yaşadıkları çeşitli topluluk ve kültürlerde, güvenli ve uyumlu bir şekilde bir arada var olmanın yanı sıra kendi refahlarını da korumaya duydukları ihtiyaçların karşılandığı bir süreci de ifade etmektedir (Grusec ve Hastings, 2007). Dolayısıyla yabancı uyruklu öğrencilerin ev sahibi ülkedeki olumsuz deneyimleri, spor alanında da iletişimi kapatmaktadır. Bu noktada sadece yabancı uyruklu öğrencilerinin değil ev sahibi ülkenin öğrencilerinin de karşılarındaki bireylerin ülkeleri ve kültürleri hakkında asgari düzeyde bilgi sahibi olmalarının önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılımları ve sosyalleşme süreçleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin hedeflendiği araştırmamızda, dokuz farklı ülkeden 35 uluslararası öğrencinin katılımıyla elde edilen verilerin analizinde iki ana temaya ulaşılmıştır. Birincisi uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılımındaki engeller ve bariyerlerdir. İkincisi ise bireysel/takım sporlarına katılım ve sosyalleşme. Bauman’ın (2010, 44-45) ifade ettiği gibi, “kişilerin davranışında artık yeni beceriler ile yeni bilgiler isteyen radikal bir yeniden yapılanmayı gerekli kılan” bir alan ya da “dış sosyal koşulların değişimi” yeni bir sosyalleşme alanı içine girmek demektir. Uluslararası üniversite öğrencileri de tıpkı göçmenler gibi ev sahibi ülkelerde hem gündelik hem akademik yaşamda yeni bir sosyalleşme alanında bulunmaktadırlar. Bu sosyalleşme alanında sürecin kolaylaştırıcılarından biri olarak ele aldığımız spor da bireylere sağlıklı bir beden ve zihnin yanı sıra, sosyal- kültürel uyum, sosyalleşme fırsatları ve pozitif düşünme gibi olumlu fırsatlar sunmaktadır. Olănescu’ya göre (2021, 24) spor üniversite öğrencilerini de bir araya getirerek topluluğa aidiyet duygusu oluşturan önemli bir güçtür. Spor tıpkı göçmenlerin entegrasyon süreçlerinde olduğu gibi eğitim amaçlı göç eden uluslararası üniversite öğrencilerinin de akademik, sosyal-kültürel çevreye uyum sağlayarak sosyalleşmelerine, koşullu olarak katkı sağlayabilir. Katılımcılarımız için bu koşullardan en önemlisini Türkçe dil yeterliliği olarak vurgulanmaktadır. İkinci (yabancı) dil yetersizliğinin öğrencilerde iletişim kurmaya karşı çekingenlik yarattığı literatürde de görülebilir (Altun ve Murat, 2022). Araştırmamızda da uluslararası üniversite öğrencilerinin kendilerinin de farkında olduğu dil yetersizliği nedeniyle spora katılım prosedürlerini öğrenemedikleri bu konuda desteğe ihtiyaç duydukları açıktır. Dil yeterliliği ve spor arkadaşı olan öğrenciler ise spora katılım sağlamışlardır. Diğer taraftan dil yeterliliğiyle spora katılımın olması da sosyalleşme sonucuna ulaştırmamaktadır. Yani amatör bir spor kulübünde/takımında ya da bir fitness salonunda spor yapılması hızla diğer insanlarla sosyal ilişkiler kurulması ve yeni bir çevreyi beraberinde getirmemektedir. Spor “alanı” içinde de yeni insanlarla tanışılması mümkündür ancak iletişimin devamlılığı ve güçlendirilmesiyle sosyalleşme gerçekleşmektedir. Bu nedenle spora katılım ve sosyalleşme basit bir neden- sonuç ilişkisiyle açıklanamamaktadır. Örneğin futbol insanları biraraya getirir ancak futbol sahasındaki oyun bitince sporla sosyalleşmesi de bitmektedir. Spor alanı dışında da devam etmelidir. Katılımcılarımızda sosyalleşme ilişkilerinin spor alanı dışındaki devamlılığına vurgu yapmaktadırlar. Ayrıca başta arkadaşlar olmak üzere diğer sosyalleşme araçları (ajanları) bulunmaktadır (Grusec ve Hastings, 2007). Bireylerin spora katılımları ile sosyalleşme ilişkisinde göz ardı edilmemesi gereken bir diğer nokta spor geçmişidir (Dukic, McDonald ve Spaaij, 2017). Sporcu kimlikleri ile gittikleri ülkede spor branşlarını icra etmeye devam eden bireyler toplumsal yapıya daha kolay uyum sağlamaktadırlar (Doğan ve Tunçkol, 2023). Bu noktada katılımcıların büyük bir kısmının spor geçmişlerinin olması sebebiyle, sosyalleşme konusunda da olumlu bir tutum içinde ve istekli oldukları görülmektedir, ancak teşvik edilmeye ihtiyaç duydukları da açıktır. Bu kapsamdaki temel motivasyon üniversitenin düzenlediği tüm öğrencilerin katılımıyla gerçekleşen spor organizasyonlarıdır. Ayrıca literatürde de rehber/danışman desteğinin ve spor etkinliklerinin düzenlenmesinin öğrenciler üzerinde olumlu etki yarattığı bilinmektedir (Olănescu, 2021). Öte yandan günümüzde sosyalleşme kapsamında sosyal/kültürel uyum tek taraflı değildir ev sahibi toplum üyelerinin de adım atması önemlidir. Sosyalleşme bu bakımdan çift yönlü bir perspektifi kapsar ve yaşam boyu devam eder (Grusec ve Hastings, 2007). Dolayısıyla rehberlik/danışman desteği de çift yönlü olmalıdır.

Özet olarak, çalışmamızda uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılım sağladıkları, öğrencilerin spora katılımlarını kolaylaştıran nedenler arasında EBYÜ’de yeterli ve ücretsiz spor tesislerinin olması, sosyalleştirme araçlarının arkadaşlar olduğu, düzenlenen organizasyonların ise spora katılımı teşvik ettiği, spora katılımı zorlaştıran en temel nedenin ise Türkçe dil yetersizliği olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca akademik başarı için spor yapmaya ara verme, dil yetersizliğinden kaynaklı olarak spor tesisleri kullanım prosedürlerine hakim olamamak ve spor yapan arkadaş çevresinin olmaması da spora katılım önündeki diğer engeller olarak belirtilmiştir. Spora katılım sağlayabilen öğrencilerin sosyalleşme süreçlerini olumlu yönde etkilemesinin

koşullu olduğu yani spor “alanı” içinde yeni insanlarla tanışmaların mümkün olduğu ancak “spor alanı” dışında sosyal iletişimin devamlılığı ve güçlendirilmesinin dil yeterliliğiyle mümkün olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamızın sonuçları uygulamaya dönük olarak yöneticiler için önerileri de beraberinde getirmektedir. Uluslararası üniversite öğrencilerine yönelik spor programlarının genişletilmesi, spora katılım için yeterli fırsatlara sahip olmayan öğrencilerin spor tesislerine erişimlerinin kolaylaştırılması ve daha sistematik rehberlik desteği sunulabilir. Ayrıca dönem başlarında üniversite kampüs alanı içerisindeki spor salonu ve tesis kullanımları ile ilgili düzenli tanıtımların birden fazla dilde yapılması ve spor turnuva sayılarının artırılması önerilmektedir. Yerel yönetimlerin de sporun sosyalleşme, entegrasyon, sosyal kültürel uyum içerikli çeşitli etkinlikleri belirli zaman aralıklarında düzenlemesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamız Türkçe literatürde uluslararası üniversite öğrencilerinin spora katılımları ve sosyalleşme ilişkisi başlığında yeterli düzeyde araştırma yapılmadığını göstermektedir. Bu kapsamda daha fazla araştırma yapılması ve bu araştırmalarda ihtiyaç duyulduğu zaman profesyonel tercüman desteği alınabilmesi için araştırmalara bütçe ayrılmasının da önemli olduğu düşünülmektedir. Üniversitelerin de katılım odaklı projeler geliştirmeleriyle uluslararası üniversite öğrencilerinin ev sahibi ülkelerdeki yaşam deneyimlerinin de olumlu yönde etkilenmesi mümkün olabilir.

Kaynakça

- Adam, M. ve Ortar, N. (2021). Introduction. M. Adam ve N. Ortar (Ed.), *Becoming Urban Cyclists: From Socialization to Skills* içinde (ss. xviii-xxxvi). Chester: University of Chester Press.
- Akkaya Yaralı, A., Çilingir Azimli, G. ve Levent Tuğ, G. (2018). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ndeki Suriyeli Öğrencilerin Akademik Sorunları Üzerine Bir Çalışma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi Göç Özel Sayısı*, (2), 413-448.
- Allen, J. T., Drane, D. D., Byon, K. K. ve Mohn, R. S. (2010). Sport as a Vehicle for Socialization and Maintenance of Cultural Identity: International Students Attending American Universities. *Sport Management Review*, 13(4), 421-434. doi:10.1016/j.smr.2010.01.004
- Altun, B. ve Murat, M. (2022). Türk ve Yabancı Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Süreçlerinin İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1921-1953.
- Aydın Kartal, Y., Işık, C. ve Yazıcı, S. (2018). Bir Kamu Üniversitesinde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 49(1), 1-5.
- Bauman, Z. (2010). *Sosyolojik Düşünmek*. A Yılmaz (Çev.). 7. Baskı. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bayrak, C. ve Yildirim, M. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Spora Dayalı Fiziksel Aktivitelere Katılımları ve Yaşam Kalitelerinin Akademik Başarı ve Sosyalleşme Üzerine Etkisi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği. *Hacettepe University Journal of Education*, 1-22.
- Brown, L. ve Holloway, I. (2008). The Adjustment Journey Of International Postgraduate Students at an English University: An Ethnographic Study. *Journal of Research in International Education*, 7(2), 232-249.
- Buser, M., Zwahlen, J. A., Schlesinger, T. ve Nagel, S. (2022). Social İntegration Of People With A Migration Background İn Swiss Sport Clubs: A Cross-Level Analysis. *International Review for the Sociology of Sport*, 57(4), 597-617.
- Chiu, W., Cho, H. ve Kim, S. (2023). The Role of Collegiate Sport Experience in Social Adjustment and Quality of College Life: Moderating Role of the School Year. *Asia Pacific Journal of Education*, 1-17.
- Corvino, C., D'Angelo, C. ve Gozzoli, C. (2023). Social Work and Social Inclusion In Sports-Based Programs: A Qualitative Study. *Journal of Social Work*, 23(6), 1099-1117.
- Çağış, P. (2022). Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Çocukların Sosyal Uyumunda Spor Faktörünün İncelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Çankaya, S. ve Tozlu, B., (2021). Zorunlu Göçmen Grupların Toplumsal ve Spor Aktivitelerinde Sosyal Uyum ve Çok Kültürlülük Algısı: Samsun İl Örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi* 12(3): 264–283.
- Delaney, T. ve Madigan, T. (2015). *The Sociology of Sports: An Introduction*. Jefferson, North Carolina: McFarland&Company, Inc., Publishers.
- Denzin, N.K. ve Lincoln Y.S. (2017). Introduction: The Discipline and Practice of Qualitative Research. In: *Handbook of Qualitative Research*. 15th ed. London: Sage, pp. 31–76.
- Diallo, M.O. (2022). Türkiye Üniversitelerindeki Gineli Öğrenciler: Bütünleşme ve Uyumsuzluk Durumu. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Sosyoloji Bilim Dalı, Konya.
- Doğan, M. ve Tunçkol, M. (2023). Yabancı Öğrencilerin Sosyokültürel Uyumunun Spor Bağlamında İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 01(01), 35-44.
- Dukic D., McDonald B. ve Spaaij R. (2017). Being Able to Play: Experiences of Social Inclusion and Exclusion Within a Football Team of People Seeking Asylum. *Social Inclusion* 5(2): 101–110.

- EGSB. (2024). Tesisler. 7 Haziran 2024 tarihinde <https://erzincan.gsb.gov.tr/Sayfalar/1975/-1/iletisim> adresinden erişildi.
- Ehtiyar, R., Güzel, Ö. ve Rzazade, H. (2021). The Main Problem Areas of International University Students: A Qualitative Analysis on Azerbaijan Students. *Yükseköğretim Dergisi*, 11(3), 705-716.
- Erdoğan, E. ve Uyan Semerci, P. (2023). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri İçin Bir Rehber: Gereklilikler, Sınırlılıklar ve İncelikler*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Fichter, J. (2001). *Sosyoloji Nedir? N Çelebi (Çev.)*. 5. Baskı. Ankara: Attila Kitabevi.
- Filiz, Z. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Spora Katılımın Değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 192-203.
- Griffiths, K., Moore, R., ve Brunton, J. (2020). Sport and Physical Activity Habits, Behaviours and Barriers to Participation in University Students: An Exploration by Socio-economic Group. *Sport, Education and Society*, 27(3), 332-346.
- Giddens, A. (2012) *Sosyoloji*. H. Özel (Çev.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Grusec, JE. ve Hastings, PD. (2007). Introduction. Grusec JE and Hastings PD (ed.) *Handbook of Socialization: Theory and Research*. 2. Baskı. New York: The Guilford Press, ss. 1-9.
- Gökçer, N. (2017). Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Uyumları. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1), 98-108.
- Greendorfer, S. L. ve Lewko, J. H. (1978). Role of Family Members in Sport Socialization of Children. *Research Quarterly. American Alliance for Health, Physical Education and Recreation*, 49(2), 146-152.
- Hyams-Ssekasi, D., Mushibwe, C. P. ve Caldwell, E. F. (2014). International Education in the United Kingdom: The Challenges of the Golden Opportunity for Black-African Students. *Sage Open*, 4(4).
- IOM. (2024). What is Migration? Uluslararası Göç Organizasyonu Resmi Web Sitesi. 3 Haziran 2024 tarihinde <https://wmm-educatorstoolkit.iom.int/module-1-what-is-migration-resources> adresinden erişildi.
- İnce, M. ve Koçak, M. C. (2018). Social and Cultural Problems Of Foreign Students Who Study At Universities In Turkey. *Turkish Studies*, 3(10), 371-385.
- İstanbul Medipol Üniversitesi (2024) Spor Aracılığıyla Entegrasyon. <https://www.medipol.edu.tr/etkinlikler/spor-araciligiyla-entegrasyon> aracılığıyla erişildi.
- Joncheray H, Level M and Richard R (2016) Identity Socialization and Construction Within the French National Rugby Union Women's Team. *International Review for the Sociology of Sport* 51(2): 162-177.
- Kalaycı, H. ve Göç, E. (2023). Yükseköğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sorunlarına Sosyolojik Bir Bakış: Çankırı Örneği. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(34), 69-94.
- Kenyon, G. S. ve McPherson, B. D. (1974). An Approach to the Study of Sport Socialization. *International Review of Sport Sociology*, 9(1), 127-139.
- Kısa, N., Gün, F., Turabik, T. ve Neyişçi, N. (2023). Uluslararası Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Süreçleri Bağlamında Okulu Bırakma Eğilimlerinin İncelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6(1), 1-26.
- Küçükbaş Duman, F. (2020). Sporun Sosyal Bütünleşme Üzerine Etkisi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(4).
- Kümbetoğlu, B. (2012). Göç Araştırmalarında "Nasıl" Sorusu. S. G. İhlamur-Öner ve N. A. Ş. Öner (Ed.), *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar* içinde (ss. 49-85). İstanbul: İletişim.
- Makarova, E. ve Herzog, W. (2014). Sport as a means of immigrant youth integration: an empirical study of sports, intercultural relations, and immigrant youth integration in Switzerland. *Sportwiss* 44, 1-9. <https://doi.org/10.1007/s12662-013-0321-9>
- Moqaddam, A. (2024). Türkiye'de Yaşayan Afgan Göçmenlerin Entegrasyonunda Boş Zamanın Rolü: Spor Örneği. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Melnick, M. J. ve Wann, D. L. (2011). An Examination of Sport Fandom in Australia: Socialization, Team Identification, and Fan Behavior. *International Review for the Sociology of Sport*, 46(4), 456-470.
- Newman, T. J., Okamoto, K., Kimiecik, C., Sohns, E., Burns, M. ve Magier, E. (2019). The Role of Social Workers in Sport: Shared Values, Interprofessional Collaborations, and Unique Contributions. *Journal of Sport Psychology in Action*, 10(3), 160-173.
- OECD. (2023). *Education at a Glance 2023 OECD Indicators*. Education at a Glance. OECD. https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2023_e13bef63-en
- Osmanoğlu, H. ve Uzun, M. (2022). Sosyal Bütünleşme ve Spor: Suriyeli Mülteci Çocuklar Örneği. *International Journal Of EurasiaSocialSciences* 13(47): 135-151.

- Olănescu, M. (2021). Study On Sports Socialization Among University Students. *GYMNASIUM*, 22(1), 19-33.
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Özdiñç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporum ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri.*SPORMETRE Dergisi*, 77-84.
- Parsons, T. (1951). *The Social System*. (B. S. Turner, Ed.). Abingdon: Taylor and Francis.
- Sahin, A., Acar, G. ve Sahin, F. (2022). The Effect of University Students' Perceptions of Coronavirus Anxiety on Their Level of Socialization Through Sports. *Progress in Nutrition*, 24(1):1-10.
- Toker, F., Çankaya, C., ve Doğan, M. (2003). Uludağ Üniversitesinde Öğretim Gören Yabancı Uyruklu Türk Öğrencilerin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması.*Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 219-233.
- T. C. Resmi Gazete (1985). Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yönetmelik. Yayımlanma Tarihi: 30.4.1985 Sayısı: 18740.
- Yamaguchi, Y. (1984). A Comparative Study of Adolescent Socialization into Sport: The Case of Japan and Canada. *International Review for the Sociology of Sport*, 19(1), 63-82.
- Yılmaz, G. ve Güçlü, N. (2021). Türkiye'de Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinin Görünümü. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(1), 245- 256.
- Yükseköğretim Kurulu. (2024). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.
- YTB. (2023). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. "Uluslararası Öğrenci Hareketliliği". <https://www.ytb.gov.tr/daireler/uluslararasi-ogrenciler/uluslararasi-ogrenci-hareketlilik> adresinden erişildi.
- Zhou, Y., Jindal-Snape, D., Topping, K. ve Todman, J. (2008). Theoretical Models of Culture Shock and Adaptation in International Students in Higher Education. *Studies in Higher Education*, 33(1), 63-75.